

Inhoudsopgave

Pilotproject Scharwoude

4

Experiment en proces

6

Duurzaamheid en materiaal

7

Historische waarde

10

Rationeel romantisch

14

Aanpassing constructie

18

Nieuwe warme schil

26

Afwerking en interieur

38

Pilotproject Scharwoude

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier schreef in 2021 een selectie uit voor de herbestemming van drie leegstaande dijkmagazijnen: twee aan de IJsselmeerdijk van de Wieringermeerpolder en één aan de kronkelende middeleeuwse dijk bij Scharwoude, vlak onder Hoorn. Deze laatste solitaire zwarte dijkmagazijnen staan nog stilletjes symbool voor de manier waarop de geschiedenis van ons land onlosmakelijk verbonden is met het water, polders en waterbeheer. Ze maken deel uit van het Nederlandse watererfgoed en vormen unieke objecten in een oer-Hollands landschap. Culture Matters won de selectie met het plan DIJK, dat via een nieuwe invulling van het (water) erfgoed wil bijdragen aan het bewustzijn op het gebied van duurzaam land- en waterbeheer en aandacht wil geven aan ecotoerisme. Deze ambities zijn verwerkt in drie concrete transformatieplannen: Dijkmagazijn Wieringerwerf (1) wordt een off-grid bezoekerscentrum met exposities, leercentrum en evenementenruimte; Dijkmagazijn Medemblik (2) wordt een zelfvoorzienende off-grid artist-in-residence; Dijkmagazijn Scharwoude (3) een duurzaam maar meer comfortabel gastenverblijf en artist-in-residence. De transformatie van deze drie leegstaande Noord-Hollandse dijkmagazijnen gaf een bijzondere aanleiding voor praktijkonderzoek. Door de relatief kleine schaal en een op meerdere vlakken ambitieuze opdrachtgever, welke tevens de beheerder zou worden, was er ruimte voor experiment. De nodige aanpassingen worden gedaan met nadruk op behoud van de originele sfeer en het karakter, maar zonder dogmatische restauratieve blik.

Overstroming Zuiderzee in 1916,
beeld Noord-Hollands Archief

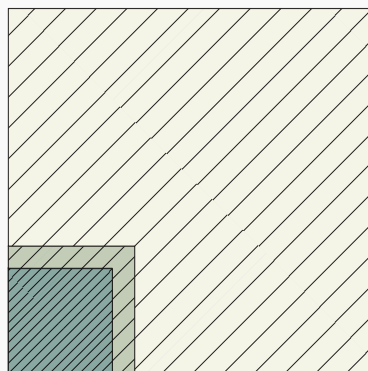

In het traject van initiatief tot uitvoering onderzochten Common Practice en Culture Matters samen hoe duurzaamheid, circulariteit en biobased materiaalgebruik te verenigen zijn met herbestemming van cultureel erfgoed. Hergebruik van bestaande gebouwen en bouwwerken is de meest duurzame benadering van de ontwikkeling van onze steden en dorpen. Restauratie, renovatie en transformatie en circulair bouwen liggen als principe in elkaars verlengde, maar de combinatie is nog niet vanzelfsprekend. Bij een aanpak gericht op behoud geeft een integrale circulaire en biobased aanpak wellicht onwelkome extra onzekerheden. Het voldoen aan hedendaagse technische eisen met respect voor het bestaande beeld is al moeilijk genoeg. En toch, dachten wij, ook met een meer experimentele toekomstgerichte bouwwijze moet een logische esthetiek te vinden zijn die past bij erfgoed. Het Dijkmagazijn Scharwoude werd gekozen als pilotproject. Niet alleen de overzichtelijke schaal, maar ook het ontbreken van een formele monumentenstatus gaf ruimte voor het verkennen van circulariteit in relatie tot materiaalkeuze, ontwerp en uitvoering. Praktisch - hoe worden materialen gewonnen, verplaatst en op locatie verwerkt? Poëtisch en esthetisch - hoe respectvol om te gaan met geschiedenis en tegelijk durven nieuwe verhalen, lagen en (gebruiks)waarde toe te voegen? Wat gebeurt er als we uitgaan van zo min mogelijk nieuwe elementen, grondstoffen, energiegebruik en transportbewegingen en rekening houden met aanpasbaarheid in de toekomst? Op basis van de ervaringen tijdens het ontwerp-, materialisatie- en bouwproces wordt vervolgens de werkwijze bepaald voor de transformatie van de Dijkmagazijnen bij Medemblik en Wieringerwerf.

Experiment en proces

Ons doel was om historisch sensitieve architectuur te verenigen met toekomstgerichte duurzaamheidsambities. Een verschuiving van denken en werken was nodig om ruimte te maken voor experiment. Er moest zowel esthetisch als praktisch flexibiliteit worden ingebouwd in ontwerp en proces. Er was een beperkt aantal ontwerpprincipes afgesproken met de opdrachtgever; met de aannemer was een raming opgesteld op basis van conventionele materialen met daarbij de afspraak om tijdens het proces per gebouwonderdeel te zoeken naar biobased en/of circulaire alternatieven. Al snel was duidelijk dat de beschikbaarheid van circulaire materialen, bijvoorbeeld afkomstig uit sloop, meer beperkt, kostbaar en onvoorspelbaar is dan de verschillende bronnen en platforms doen voorkomen. Als er na een maand geen schot in zou zitten, mocht er per onderdeel teruggevallen worden op nieuwe biobased alternatieven en vervolgens, bij significante overschreiding van gereserveerd budget, op meer traditionele oplossingen. In de grafiek hieronder het behaalde resultaat. Het is belangrijk om te erkennen dat het inzetten op hergebruikte materialen extra tijd kost in ontwerp, overleg en begeleiding, zonder dat er kostenbesparingen tegenoverstaan. Mede daardoor is uiteindelijk het aandeel nieuwe biobased bouwmaterialen groot.

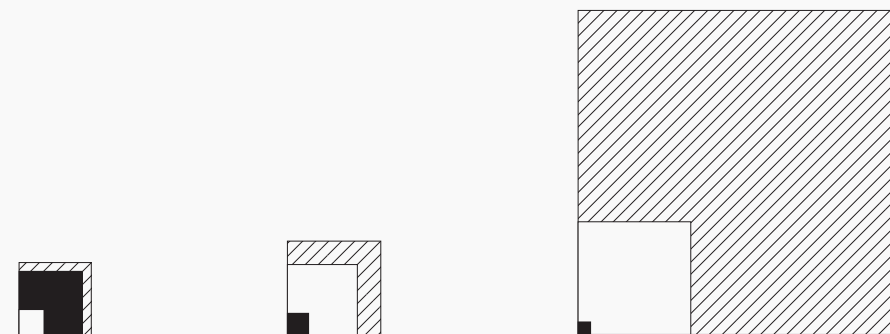

- Nieuw Niet-biobased, 7%
- Hergebruikt Biobased, 10%
- Nieuw Biobased, 83%

Fig. 1 - Toegevoegde materialen naar herkomst

Duurzaamheid en materiaal

Het blijft verrassend hoeveel materiaal er verdwijnt in een relatief klein project, waarbij in een bestaand casco een warme schil werd gehangen met een bescheiden interieur. Door het opdikken van de wanden en toevoegen van een vide, is het vloeroppervlak effectief verkleind van ca. 160m² naar 130m². Er is daarbij 25.000kg aan materiaal toegevoegd met een volume van 100m³, verdeeld over grofweg 1200m² aan plaatmaterialen, 700m² isolatiemateriaal en 1600m¹ houten balken en latten. In de grafiek hieronder opgesplitst in drie lagen: constructie, isolatiepakket en afwerking; respectievelijk 3%, 84% en 13% van het totaal. Voor de warme schil is gekozen voor een pakket van vlaswol met verschillende lagen van hout(vezel) beplating. Grotendeels circulair en/of biobased, maar wel zwaarder, omdat er voor de brandvertraging veel massa nodig was (minimaal 30mm massief hout). Het voordeel van hout is de verschillende rollen die het kan aannemen, van stabiliserend (wand- en vloervelden) tot esthetische afwerking. Voor de laatste laag is gekozen voor 9mm multiplex met een mooie nerf, welke vervolgens is afgewerkt met lijnzaadolie. Voor een klein aandeel intensief gebruikte en vochtbelaste oppervlakken is er gekozen voor meer conventionele materialen met een lange levensduur, zoals hoogwaardige tegels en RVS.

Nieuw
Niet-biobased

Hergebruikt
Biobased

Nieuw
Biobased

- Constructie
- Isolatiepakket
- Afwerking

Fig. 2 - Herkomst materialen per toegevoegde bouwlaag

Er is tijdens het proces op meerdere momenten ingezet op reductie van materialen en het verminderen van bouwafval. Dit was mogelijk door regelmatig overleg en de welwillendheid van de aannemer, die zowel verantwoordelijkheid over de ruwbouw als de afbouw had gekregen, inclusief vaste meubels. Zo kon bijvoorbeeld een geplande installatiewand van ca. 50mm komen te vervallen door leidingwerk te verbergen in onderdelen van het interieur. Door te denken, tellen en tekenen vanuit werkelijke afmetingen kon plaatwerk nagenoeg zonder verlies worden verwerkt; afzaagsels zijn gebruikt voor kleinere meubels of bewaard voor toepassing in de andere Dijkmagazijnen.

Vergelijkend met 'business as usual', wat neer zou komen op een minder duurzaam maar ook qua massa minder zwaar inbouwpakket (uitgaande van o.a. rockwool afgewerkt met gipsplaten en stuc, vloeren uitgevlakt met fermacell en een dunne vloerbedekking), is er in het project 5% extra gewicht of ca. 1300 kg vervoerd en verwerkt. Hoewel de transportemissies in het project volgens grove berekening hoger zijn dan in een business-as-usualscenario, zijn ze klein in verhouding tot de totale CO₂-balans.

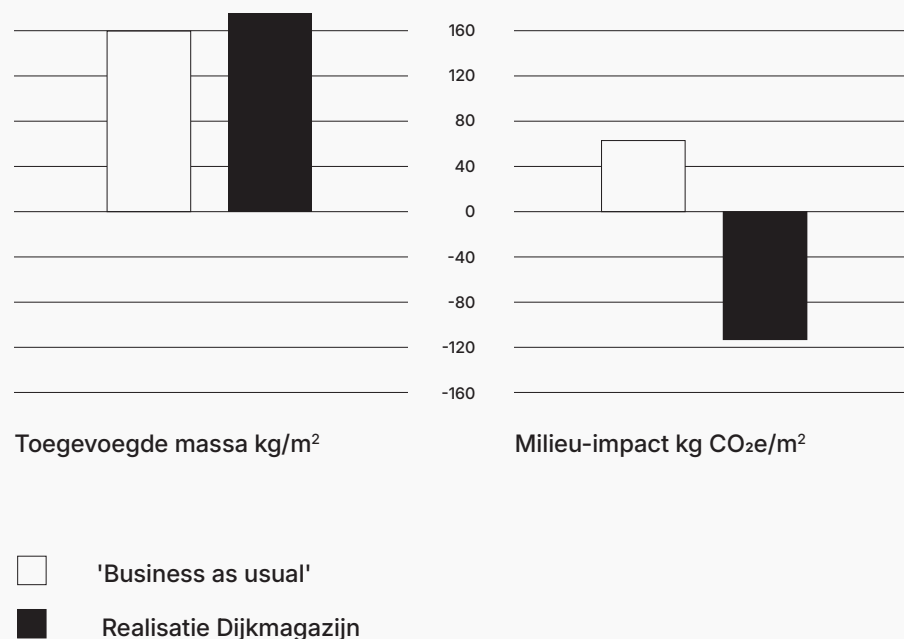

Fig. 3 - Toegevoegde massa en emissie

Doordat 83% van de toegevoegde materialen biobased zijn, is er ongeveer 27.500 kg aan CO₂-opslag gerealiseerd, vergeleken met slechts 4.300 kg bij een conventionele aanpak – dit weegt ruimschoots op tegen de extra transportlast. Het inzetten van hergebruikte materialen, die 10% van de totale materiaal massa uitmaken, heeft daarnaast ook een significante positieve bijdrage. Door de hefboomwerking van circulaire materiaalstromen, verlaagt dit de totale projectemissies met ongeveer 20%. Dit toont aan dat zelfs een relatief bescheiden aandeel van hergebruikt materiaal de prestatie van een project substantieel kan verbeteren.

Deze waarden worden gehaald nog zonder rekening te houden met een verlengde levensduur en mogelijk hergebruik in de toekomst. Deze zijn momenteel niet aantoonbaar, maar voor een groot deel van de materialen wel aannemelijk. Er is in de detaillering zoveel mogelijk gelet op losmaakbaarheid, zoals werken met hele lengtes en breedtes van materialen en toepassing van een beperkte hoeveelheid schroeven en koploze nagels. De installaties met o.a. lucht/water-warmtepomp, convectoren met boosters, plaatselijke vloerverwarming en 35m² PV hebben bij productie een hoge uitstoot, ook in relatie tot het geheel aan bouw materiaal, maar dit wordt al na enkele jaren gecompenseerd door lage verbruiksemissies, waardoor deze wegvallen in de berekeningen.

Verantwoording berekeningsmethode

De CO₂-uitstoot (A1-A3) is berekend op basis van werkelijk ingekochte materialen, traceerbare transportbewegingen, product-EPD's, gemiddelde emissiefactoren en fabrikantgegevens. Gegevens zijn verwerkt in een intern opgezet spreadsheet, waar nodig zijn representatieve materialen gebruikt.

Geraadpleegde bronnen

- Ökobaudat
- Nationale Milieudatabase
- Envision – Embodied Carbon Design Guide
- Circular Ecology – ICE Database
- Isovlas
- Opalis
- Huisman Bouwmaterialen
- Kingspan – Greenguard
- Remix
- IPCC – Houtproductenrichtlijn
- Knauf Insulation
- Eurogypsum
- Center for Environmental Health

Dijkmagazijn Scharwoude, archiefbeeld Provinciale Atlas Noord-Holland

Dijkmagazijn tijdens overstroming in 1916, beeld Noord-Hollands Archief

Historische waarde

Naast het meer pragmatisch ingestoken duurzaamheidsthema werd het ontwerp gevoed door subjectieve observaties rond de cultuur-historische waarde van het bouwwerk en de relatie tot de dijk. Het kustlandschap van de voormalige Zuiderzee kent een bewogen geschiedenis en is letterlijk getekend door dijkdoorbraken en overstromingen. Vanaf de 18e eeuw werden in Nederland al dijkmagazijnen gebouwd. Het dijkmagazijn in Scharwoude werd in 1923 gebouwd en is het laatst overgebleven dijkmagazijn aan de Westfriese Omringdijk. Deze eenvoudige, houten zwarte schuren dienden als opslagplek om in het geval van dreiging, of in het ergste geval bij een dijkdoorbraak, reparatiemateriaal direct bij de hand te hebben, maar ook als warme schuilplaats voor de dijkwachters. In de magazijnen werden o.a. balken en palen opgeslagen en gereedschap om een doorbraak te voorkomen of gaten te dichten, zoals kruiwagens, scheppen en zandzakken. Er lagen ook ankers en zeilen, want als een dijk dreigde af te schuiven, spande men zeilen over de zwakke plek, die vervolgens met ankers, touwen en gewichten werden vastgezet, totdat de omstandigheden gunstig genoeg waren voor herstelwerkzaamheden.

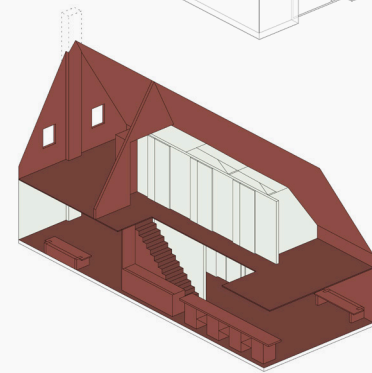
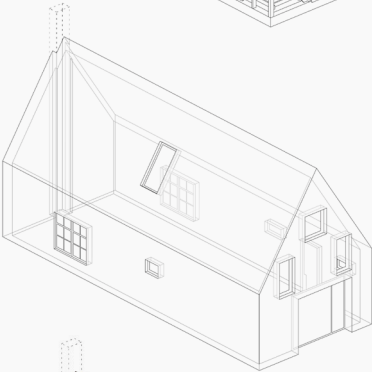
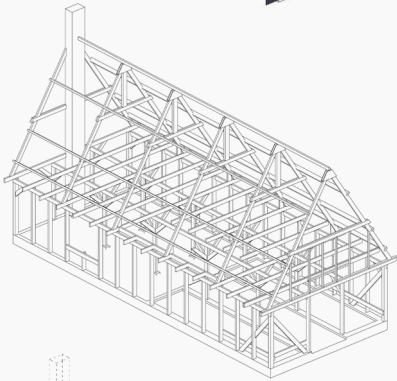
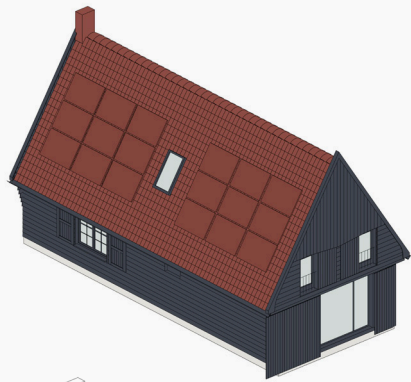

Dijkmagazijn Scharwoude achtergevel,
 archiefbeeld Provinciale Atlas Noord-Holland

De ogenschijnlijk eenvoudige architectuur wordt, naarmate men dichterbij komt, meer complex en verfijnd. In de gevelbekleding wordt gespeeld met de textuur van afwisselend horizontale en verticale belijning, waardoor er een schakering van vlakken ontstaat. De harde lijnen van de sobere hoofdvorm worden verzacht door subtiële vertrappingen in de rabatdelen.

Rond het in onbruik geraakte dijkmagazijn hing jarenlang een mysterieuze sfeer. Van buiten zwart met altijd gesloten luiken, van binnen contrast tussen duisternis en scherpe lichtstralen door kieren in de gevel. De houten constructie kraakte in de wind. Het was duidelijk een werkgebouw, maar toonde met de bijzondere vormgeving de overheidsfunctie en regionale betekenis.

Rationeel romantische aanpak

Om historisch sensitieve architectuur te verenigen met toekomstgerichte duurzaamheidsambities werden keuzes gemaakt op basis van zowel rationele als romantische afwegingen. Nagenoeg alles moest worden aangeraakt, maar tegelijk bestond de ambitie om 'bijna niets' te doen. Behoud van de karakteristieke buitenzijde, de houten parapluconstructie en de sfeer waren leidend. Nieuwe architectonische en esthetische lagen zijn toegevoegd in de geest van het bestaande. Achter de gevel is een nieuwe warme binnenhuls gemaakt. Nieuwe ramen zijn in bestaande openingen geplaatst en vallen weg achter de oorspronkelijke luiken. Nieuwe functies zijn ingepast binnen de logica van de oorspronkelijke structuur en functiezones. De verschillende ingrepen zijn te onderscheiden als drie in elkaar grijpende lagen:

1 Aanpassingen constructie

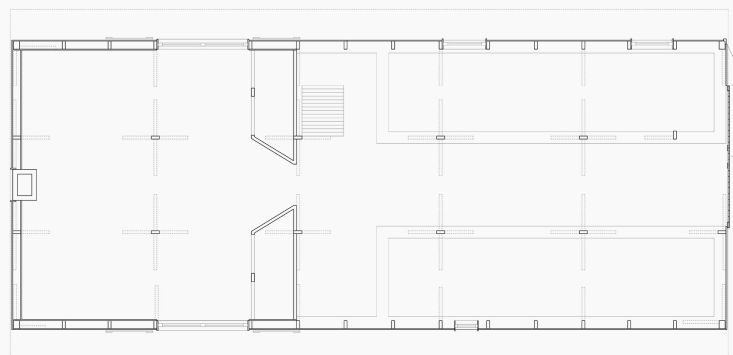
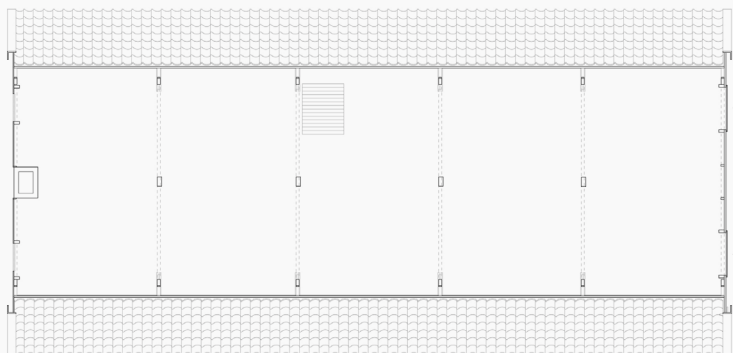
De bestaande houten structuur is verstevigd om het toegevoegde materialenpakket te kunnen dragen en aangepast om de nieuwe functie mogelijk te maken.

2 Nieuwe warme schil

Binnen het bestaande houtskelet is een biobased isolatiepakket aangebracht om warme en winddichte verblijfsruimten te maken. In dit pakket zijn verdeckte kozijnen opgenomen, zodat de buitenlaag van de gevel kon worden bewaard.

3 Afwerking en interieur

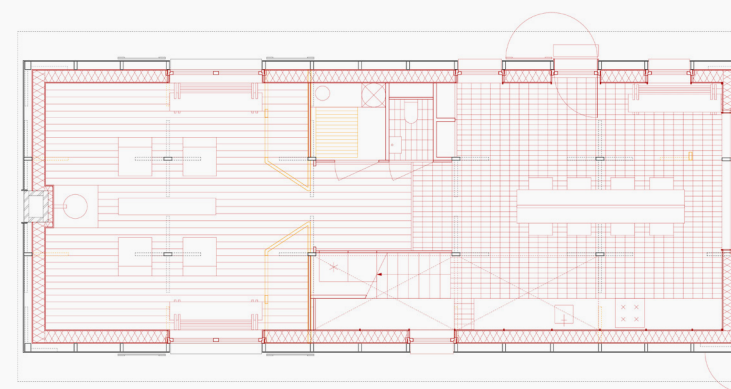
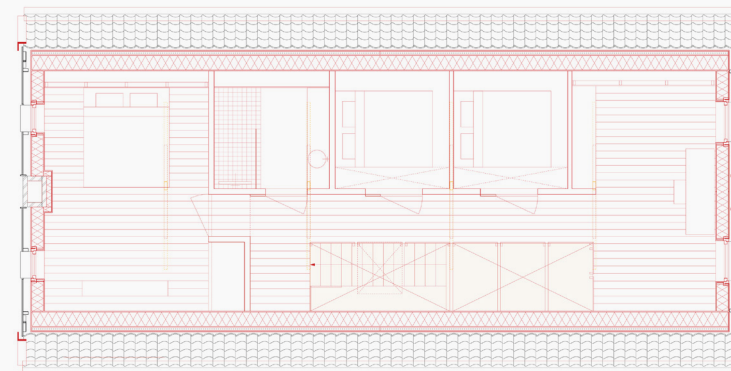
Een nieuw minimaal interieur volgt de bestaande structuur en sfeer en is gemaakt met lokale, circulaire en/of biobased materialen, waar nodig aangevuld met industriële producten geselecteerd op een lange levensduur.

0 1 2 5

N

Links de oorspronkelijke begane grond en verdieping, rechts de nieuwe indeling

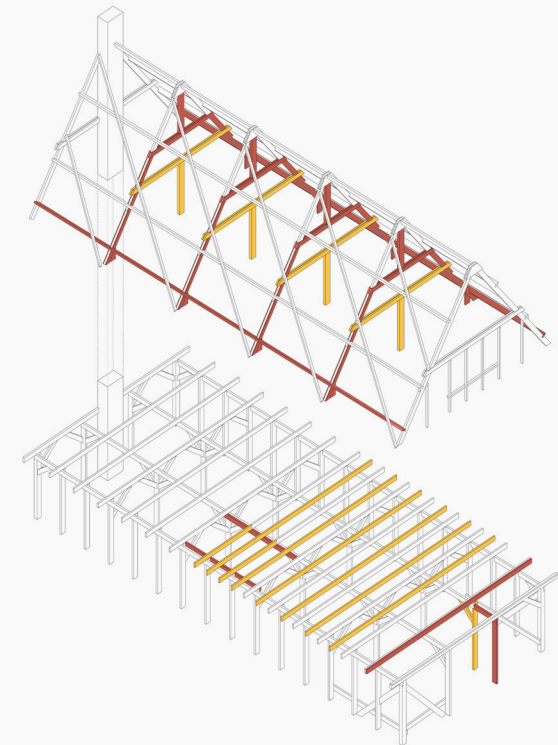
- behouden
- verwijderen
- toevoegen

1 Aanpassingen constructie

De oorspronkelijke symmetrische compositie, zowel in de gevels als in de constructie, is als uitgangspunt genomen. De constructie is verstevigd en aangepast om ruimte te maken voor nieuwe functies, zonder de afleesbaarheid van de structuur te verliezen. De aanpassingen zijn grotendeels gerealiseerd met hergebruikt hout, afkomstig uit het gebouw zelf of circulair hout verkregen uit de omgeving.

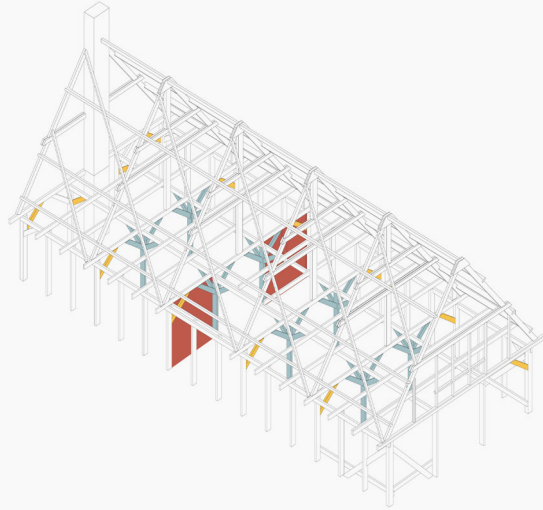

1.1 De T-vormige trekbalen op de verdieping, oorspronkelijk onderdeel van de regalen voor het opbergen van materialen voor dijkreparaties, zijn hergebruikt in het nieuwe ontwerp. Deze balken zijn aangepast en omgekeerd teruggeplaatst om het dak te versterken en de ruimte bruikbaar te maken voor nieuwe functies. Alle oude bouten zijn ter plekke hergebruikt. Diverse vloerbalken, afkomstig van de renovatiewerkzaamheden aan de voormalige gemeenteonderwijzerswoning aan de Edammerweg 20, zijn gebruikt ter versteviging van de constructie op de begane grond en raveling rond de nieuwe trap en vide.

verwijderen
 hermonteren

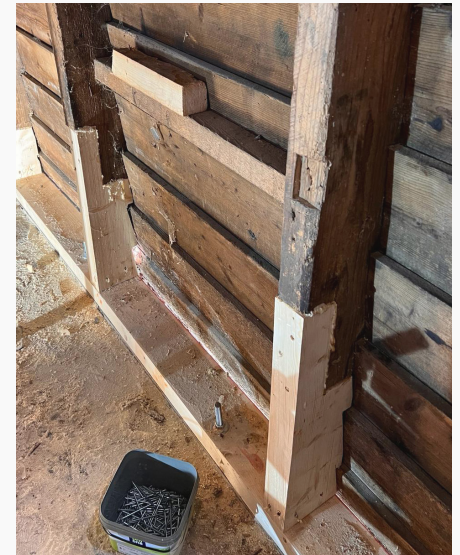
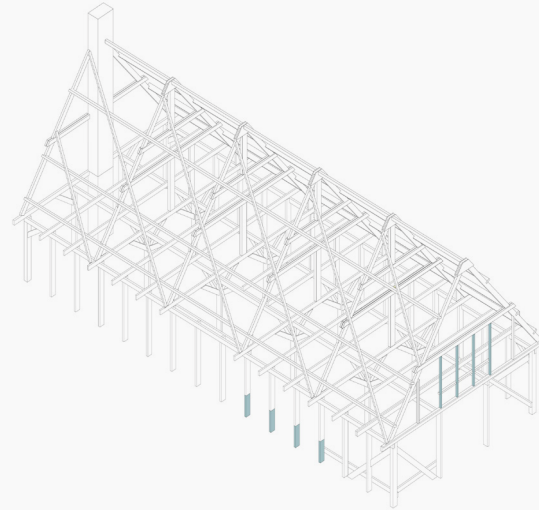
1.2 Het dijkmagazijn heeft 100 jaar weer en wind doorstaan, waardoor de houten structuur schade heeft opgelopen door algemene slijtage en beweging van het casco. Om de stabiliteit te verbeteren zijn de consoles van de parapluKolommen op de begane grond door-en-door verbonden met schroefdraad en bouten. Het inbouwpakket met isolatie werkt als geheel stabiliserend en daarnaast zijn er twee stabiliteitswanden opgenomen in het interieur, waardoor de consoles langs de gevel konden vervallen.

verwijderen
toevoegen
versterken

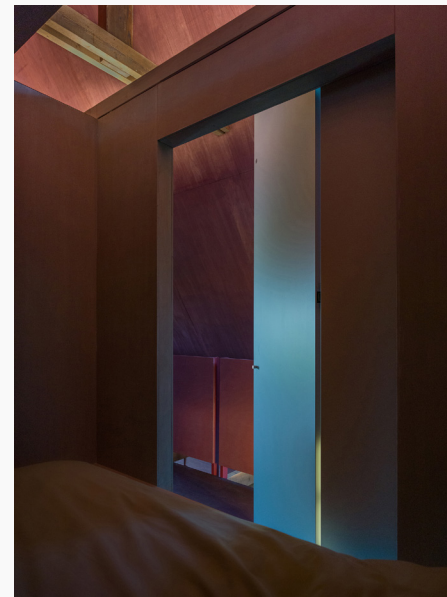

1.3 De bestaande constructie werd onderzocht op rot en houtwormbesmetting. Alleen de aangetaste delen zijn vervangen door nieuwe houten 'protheses' om de levensduur van de bestaande structuur te verlengen. Deze reparaties zijn achter het nieuwe interieur verborgen.

Interieur verdieping met meer vrije hoogte onder de balken

Opgeschoonde en versterkte parapluukolom in het nieuwe interieur

2 Nieuwe warme schil

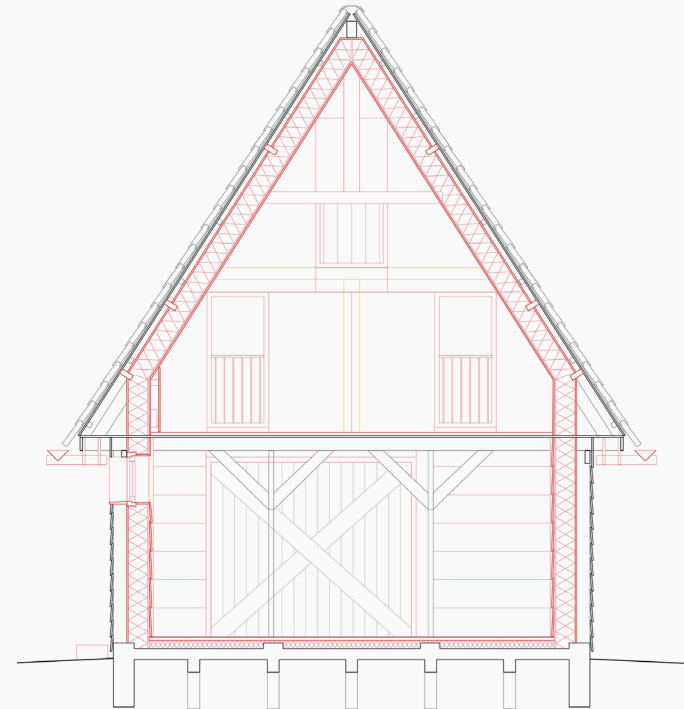
Binnen het bestaande houtskelet is een biobased isolatiepakket aangebracht dat van het koude magazijn een goed geïsoleerde en winddichte verblijfsruimte maakt en tegelijk bijdraagt aan stabiliteit en brandveiligheid. In dit pakket zijn moderne geïsoleerde ramen opgenomen op de plek van bestaande gevelopeningen. Nieuwe energiezuinige technische installaties zorgen voor modern comfort.

2.1 Het isolatiepakket is opgebouwd uit hergebruikte OSB-platen (70% van het totaal), aangevuld met nieuwe OSB-platen, nieuwe balken van Europees vuren en een afwerkingslaag van dunne multiplexplaten van snel groeiend eucalyptushout. Er is tijdens de uitvoering veel tijd gereserveerd voor het sourcen van bouwmaterialen uit reststromen. Via diverse platforms werd voorraad gesuggereerd, maar tijdens het proces is gebleken dat er in werkelijkheid nagenoeg geen aanbod is van circulair plaatmateriaal en constructiehout. Diverse plaatmaterialen afkomstig uit sloop worden door aannemers hergebruikt op de eigen bouwplaatsen, vaak op een laagwaardige wijze of voor tijdelijke toepassing als schutting of rijplaat. Ook circulair fijn constructiehout is moeilijk verkrijgbaar omdat het ontspijkeren een arbeidsintensief handmatig proces is. Sociale werkplaatsen leveren kleine hoeveelheden. Om continuïteit te garanderen tijdens de bouw kon de inkoop van nieuw geschaafd balkhout ook bij dit kleine project niet worden voorkomen.

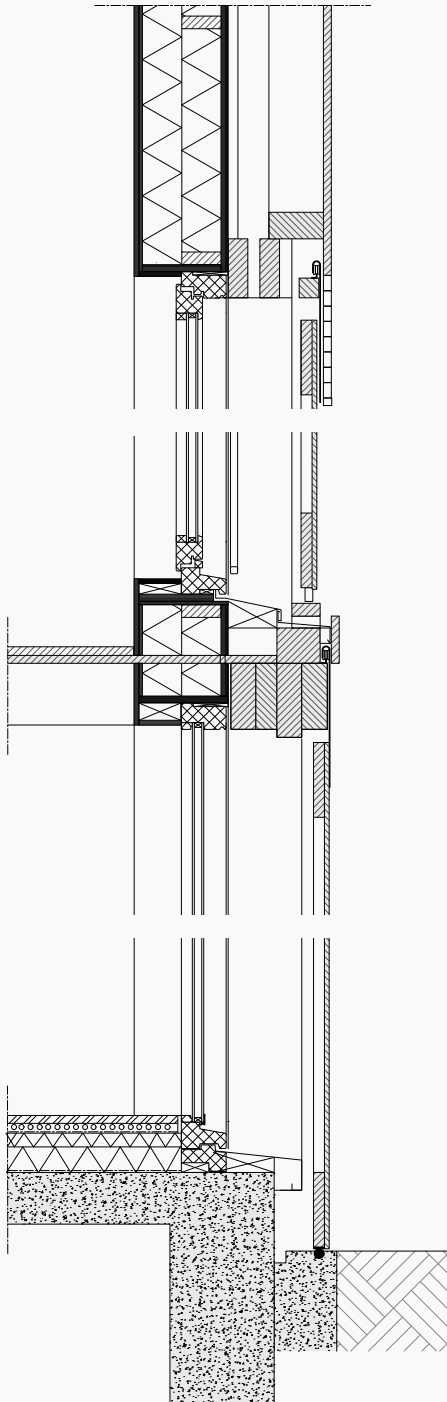
Houtskelet deels opgebouwd uit circulaire OSB-platen t.b.v. isolatiepakket

2.2 De nieuwe schil is opgevuld met isovlas, een biobased isolatiemateriaal dat duurzaam wordt geteeld en voldoet aan cradle-to-cradle principes, 100% herbruikbaar en afbreekbaar. Isovlas wordt gemaakt van de korte vezels van de stengels van de vlasplant, een restproduct van de linnenindustrie. Bij de teelt van de vlasplant zijn nauwelijks gewasbeschermingsmiddelen nodig. Isovlas is in dit project toegepast in gevel, vloer en dak. Dit product bleek niet alleen goed bij te dragen aan geluidsisolatie, maar ook aan een gezonde werkplaats. De aannemer was aangenaam verrast door de eenvoudige verwerking zonder huid- of luchtwegirritatie.

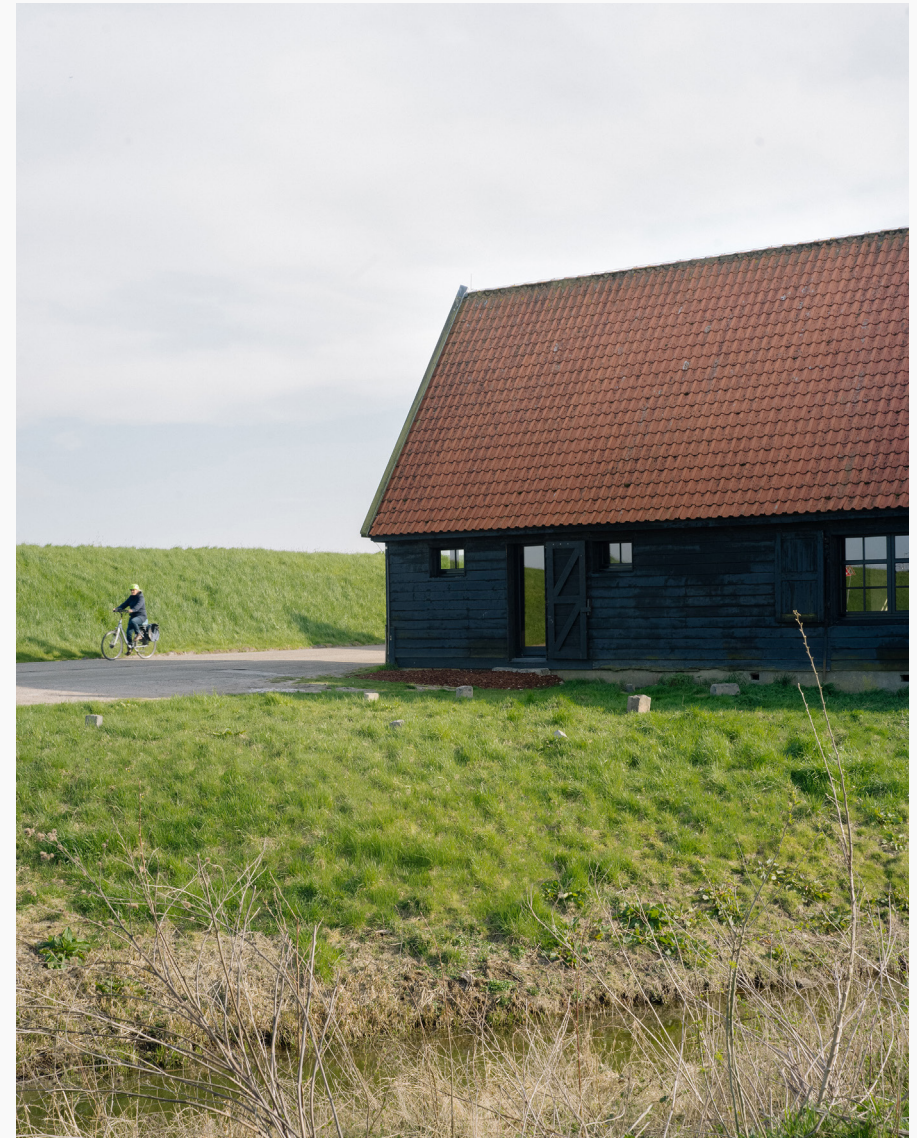
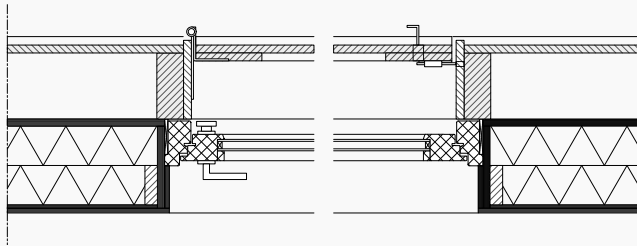
behouden
 verwijderen
 toevoegen

2.3 Aanpassing gevel

Bestaande ramen zijn vervangen door moderne houten kozijnen en isolatieglas, met terugbrengen van de oorspronkelijke roedeverdeling en zwarte kleur. De openingen in de straatgevel, die oorspronkelijk alleen luiken hadden, zijn voorzien van grote glasvlakken in verdekte kozijnen, die overdag de dijk weerspiegelen en 's nachts een glimp geven van het interieur. De entree is om veiligheidsredenen verplaatst naar de noordgevel en voorzien van een glazen deur, verborgen achter een luik, dat wegvalt in de oorspronkelijke gevel. Aan één zijde van het dak zijn een dakraam en PV-panelen geïntegreerd, de andere zijde van het pannendak is ongemoeid gelaten. De houten gevel heeft enige reparaties ondergaan en zal vervolgens een nieuwe coating krijgen, waarna deze langzaam weer zal verweren tot een geheel waar verschillen tussen oude en nieuwe onderdelen niet direct te onderscheiden zijn.

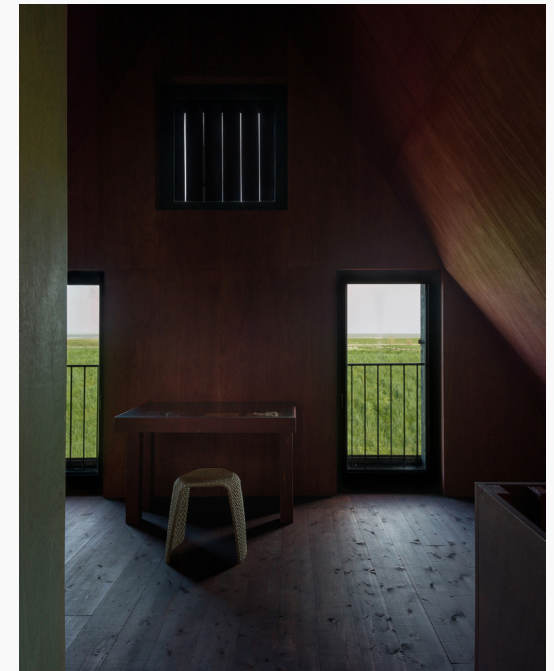
Om het karakteristieke beeld en patina niet te verliezen zijn de gevels behouden met minimale aanpassingen en reparaties

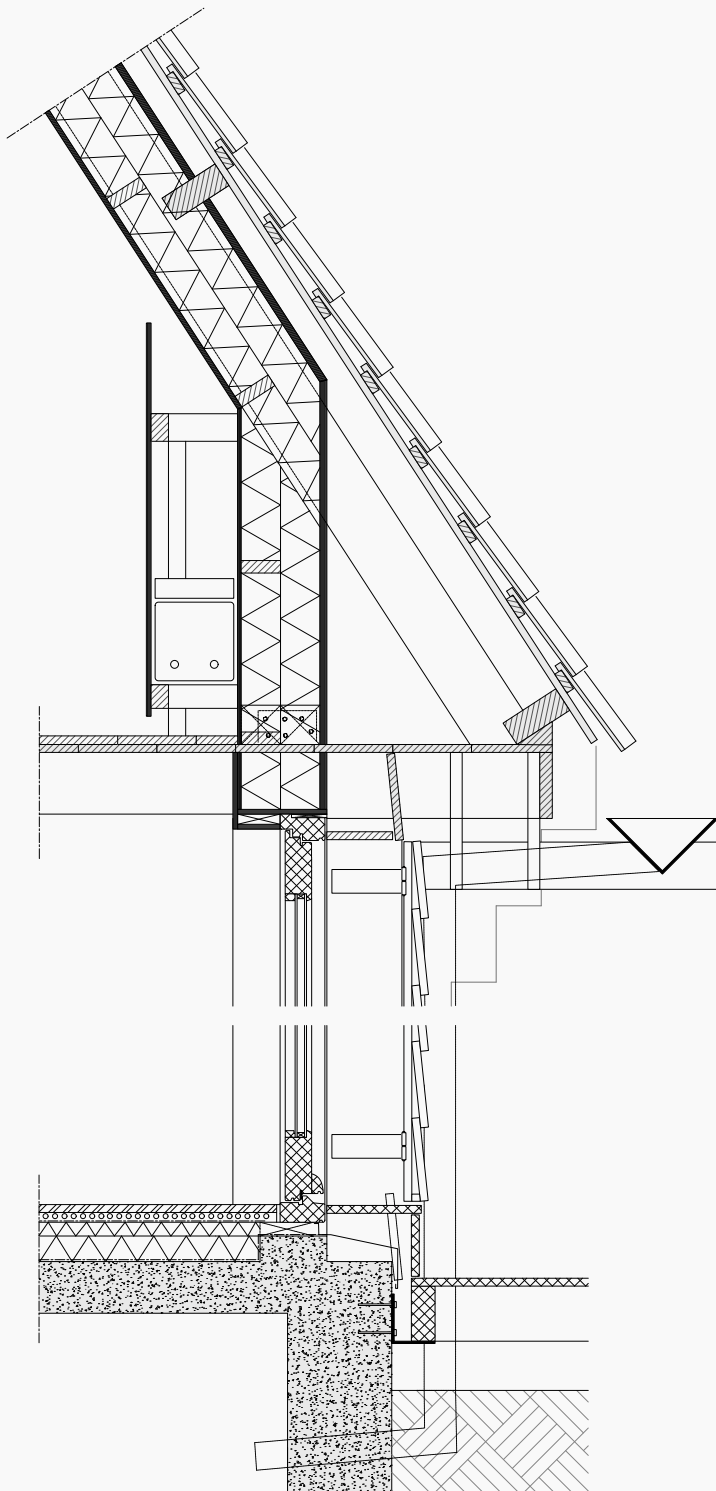

Een vitrineraam achter de schuifdeur en een nieuwe transparante entreedeur benadrukken de relatie met de monumentale Westfrieze Omringdijk

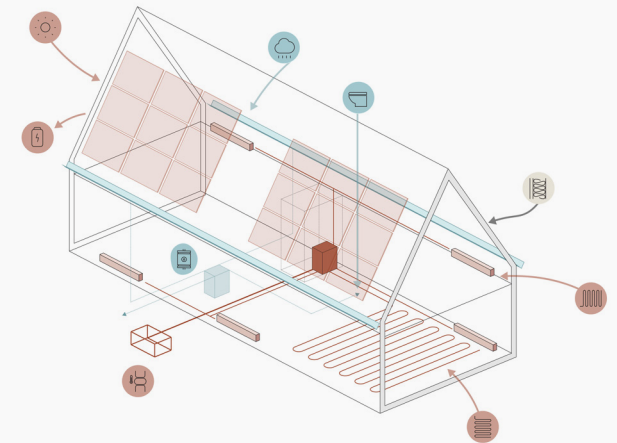

In de nok is een nieuw raam verstoppt dat van binnenuit zicht geeft op de oude gevel met het bijzondere effect van in zonnestralen fel oplichtende kieren

2.4 Om binnen de dikke warme schil een mate van modern comfort te bereiken, is gezocht naar energiezuinige technische installaties passend bij de wisselende intensiteit in het toekomstige gebruik. Met Solarix PV-panelen, in een kleur vergelijkbaar met de dakpannen, wordt stroom opgewekt voor de warmtepomp, waarmee een lagetemperatuursysteem van convectoren en vloerverwarming wordt gevoed. De ambitie is om in de toekomst met de aankoop van batterijen onafhankelijk te worden van de aansluiting op het stroomnet. Het grote dakoppervlak zal worden gebruikt om regenwater op te vangen voor grijswatertanks, verstopt in de bestaande fundering.

3 Afwerking en interieur

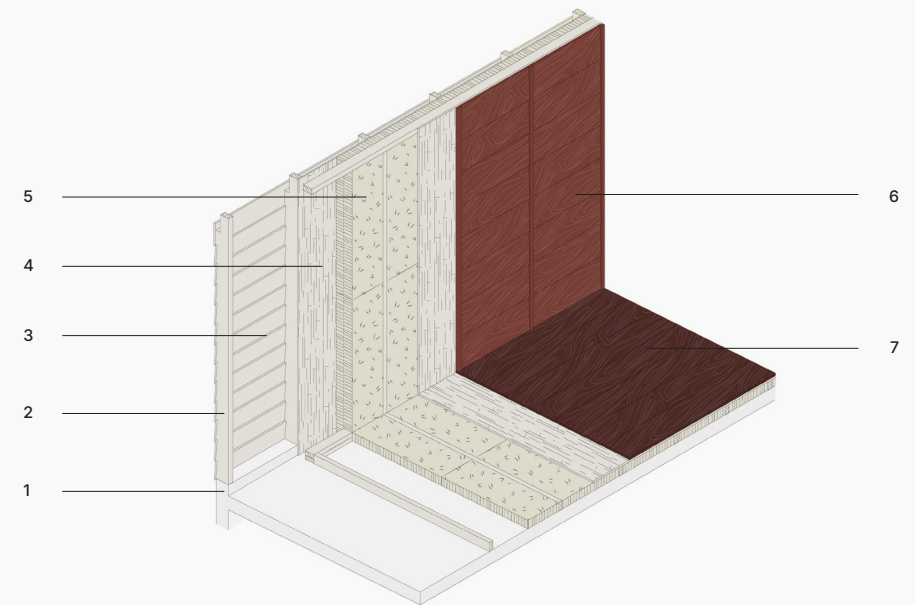
Voor het gebruik als gastenverblijf werd in het Dijkmagazijn een nieuw interieur met voorzieningen ingebouwd, zoals kook- en eetruimte, badkamer, slaapvertrekken en bedsteden. Het nieuwe minimale interieur volgt de bestaande structuur en sfeer en verwijst naar historisch kleurgebruik. Er is zo veel mogelijk gebruik gemaakt van lokale, circulaire en/of biobased materialen, waar nodig aangevuld met industriële producten geselecteerd op een lange levensduur.

Originele binnengevels met karakteristieke reliëfs,
nieuw interieur met verwijzing naar oorspronkelijke details

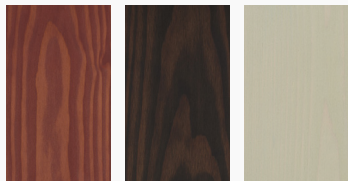
3.1 De interieurafwerking is geïnspireerd op de oorspronkelijke ruimtes van het Dijkmagazijn en is opgebouwd als reliëf van dunne watervaste multiplexplaten van snelgroeiend eucalyptushout uit duurzaam beheerde bossen. In de voorzone wordt het beeld van horizontale rabatdelen teruggebracht, terwijl de 'zitkamer' opnieuw wordt bekleed met verticale schroten. De nieuwe houten binnenafwerking is demontabel bevestigd om de nieuwe afwerkingslaag in principe circulair en reversibel te maken. Op de verdieping zijn de multiplex platen zoveel mogelijk in hun oorspronkelijke afmetingen gebruikt of met zo min mogelijk zaagverlies verzaagd.

- 1 conservering en herstel betonfundering
- 2 hergebruik houten constructie
- 3 conservering en herstel houten rabatgevel
- 4 stabilisatie d.m.v. hergebruikte OSB platen
- 5 biobased isolatie vlasvezel
- 6 remontabel rabat binnengevel 12 mm mpx
- 7 vloerplanken gezaagd uit geogst balkhout

Het overgrote deel van de interieurafwerking is houten zichtwerk, waarbij lijnzaadolie wordt gebruikt om de houten afwerking op duurzame wijze te kleuren en onderhoudsvriendelijk te maken. Het kleurenpalet is geïnspireerd door de natuur, het water- en dijklandschap, verwijst naar de donkere sfeer in dit Dijkmagazijn, maar ook naar het ossenbloedrood en groengrijs dat te vinden is in andere rijker gedecoreerde Dijkmagazijnen, zoals bijvoorbeeld het exemplaar verplaatst naar het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen. De coating is afkomstig van een ambachtelijk bedrijf uit Denemarken dat gekleurde lijnzaadolie produceert op basis van oude technieken en pure natuurlijke grondstoffen.

Kleurpalet nieuw interieur

- 1 - Linolie kleur Rom
- 2 - Linolie kleuren Balmoral + Rom
- 3 - Linolie kleuren Hanoi + Svinklov

3.2 De oorspronkelijke houten vloeren zijn verstevigd met een extra laag circulaire vloerplanken, afkomstig van verzaagde oude constructiebalken. De kwaliteit van deze oude vuren vloerbalken overtreft die van hedendaags grenen, omdat de bomen vroeger langzaam konden groeien, wat resulteerde in dichtere jaarringen. Doordat het hout al lange tijd in gebruik is geweest, is het uitgehard en daardoor van hoge kwaliteit, wat het ideaal maakt voor vloeren. Deze balken zijn afkomstig uit verschillende vooroorlogse gebouwen in Nederland. Elke balk wordt in vier planken gezaagd: de buitenste twee hebben een ouder, rustiek uiterlijk en zijn duurder, terwijl de binnenste twee eenvoudiger zijn maar direct klaar voor de lijnzaadolie-finish, wat geschikter bleek voor dit project. De houten vloeren zijn afgewerkt in donkerrood.

3.3 De vloer in de voorruimte aan de dijkzijde heeft oorspronkelijk een betonnen ondergrond omdat hier oorspronkelijk paarden werden gestald. Uit praktische overwegingen is hier opnieuw een harde vloer toegepast; dit is opnieuw de entreezone. Dit deel werd voorzien van vloerverwarming op een dunne laag zandcement en afgewerkt met Winckelmans tegels, geïnspireerd op utilitaire klinkervloeren. Een kleine hoeveelheid harde XPS-isolatie was noodzakelijk bij gebrek aan een biobased alternatief.

Nieuwe vloer volgt oorspronkelijke functiezones

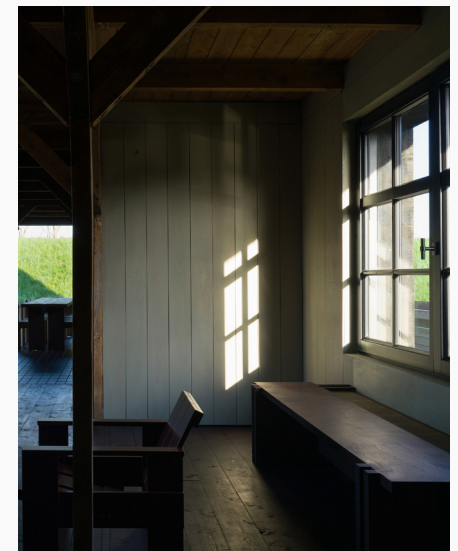
3.4 In de oorspronkelijke verblijfsruimte van de dijkwachters stond een kachel tegen een gemetselde schoorsteen. Deze verdween achter de isolatie. Om de sfeer van het zitten rond de centrale warmtebron te behouden, is de schouw bekleed met een restpartij marmer, geschonken door een beeldhouwer uit een nabijgelegen dorp. De groene kleur paste wonderbaarlijk goed bij het lichtgroen geoliede hout; er was precies genoeg materiaal om de stookplaats weer te laten spreken.

Herinterpretatie zitkamer met stookplaats

3.5 Verschillende meubelstukken werden specifiek voor dit project gemaakt, gebruikmakend van restanten van het toegepaste plaatmateriaal en hout afkomstig van een boom uit de omgeving, die reeds gekapt moest worden. De stukken, zoals de keukenkasten, zitbanken, de eettafel, salontafel en vitrinetafel, zijn ontworpen in het verlengde van het totale interieurontwerp en duurzaam afgewerkt met lijnzaadolie.

Vaste banken met ingebouwde convectoren

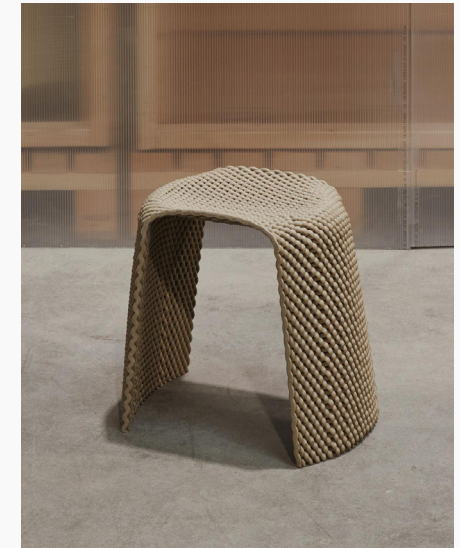

3.6 Schapen helpen traditioneel bij het dijkonderhoud. Nederlandse schapenwol wordt helaas nog weinig lokaal gebruikt; de bewerking is commercieel niet meer haalbaar. Om wol zichtbaar en tastbaar te maken in het dijkmagazijn wordt een functioneel kunstwerk ingepast. Wol van schapen die grazen op de Westfriese Omringdijk wordt gevilt en verwerkt tot kunstwerk-gordijn. Ontwerpster Pollyanna Moss, gespecialiseerd in wolvilt, is gevraagd om het kunstwerk te ontwerpen en te maken.

Schapen bij het Dijkmagazijn Scharwoude en fragment van viltkunstwerk uit de Landschap serie van Pollyanna Moss

3.7 De maatwerkmeubels werden aangevuld met industrieel vervaardigde houten meubels en enkele voorbeelden van circulair design. The New Raw maakt 3D-geprinte meubels van plastic afval afkomstig uit havengebieden in Nederland. Door plastic granulaat uit lokale afvalstromen te verwerken dat wordt betrokken van lokale recyclers, blijft transport beperkt en wordt invulling gegeven aan de zero-waste-filosofie. Deze Knotty Stool is gemaakt met een zelfontwikkelde 3D-printtechniek waarmee het grove kunststof een prettige zachte uitstraling krijgt. Alle producten van The New Raw zijn gemaakt van een enkele circulaire grondstof, vrij van lijmstoffen of complexe materiaalcombinaties, waardoor deze gemakkelijk kunnen worden vernalen voor hergebruik in de toekomst.

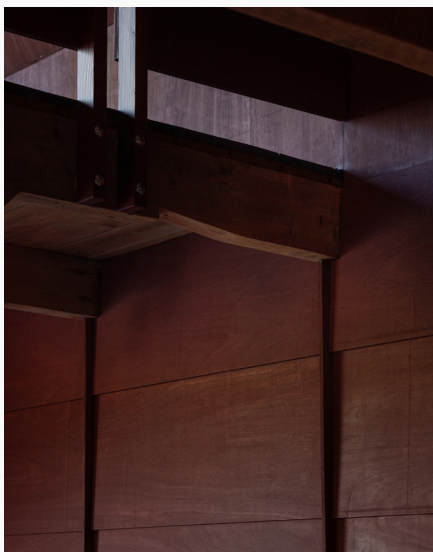

Circulair plastic granulaat en Knotty Stool, beelden The New Raw

3.8 De Westfriese Omringdijk wordt aan de buitenzijde verzwaard. Bij deze lokale werkzaamheden komen oorspronkelijk Noorse basaltstenen vrij. Deze bijzonder mooie natuurlijke modulaire blokken worden veelal vervangen door asfalt en beton. Een selectie is symbolisch verwerkt in en om het dijkmagazijn, als bijzettafel, kruk en opstap.

Slaapvertrek met sterk contrast tussen licht en donker

Colofon

Concept en tekst
Common Practice, Culture Matters

Ontwerp en beeldredactie
Common Practice, Crispijn van Sas

Ondersteuning
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
Nationaal Restauratiefonds

Met medewerking van
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Zwarthoed Aannemer
De Edamse School
COUP

commonpractice.nl
culture-matters.nl
dijk.nl

2025

common practice

Dijk

CULTURE MATTERS

Restauratiefonds.

stimuleringsfonds
creatieve industrie

ZWARTHOED

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier